

Statsministerens forord - med *stat forord*
målet i County Hotel. 9/1.41.

STATSMINISTERE
Arkiv

Jeg vil få lov å takke utvalget for at de har tatt opp dette arbeidet med å søke å få i stand bedre kontakt mellom nordmenn her i England, og også mellom nordmenn og briter.

På alle tider har nordmenn vært vidtfarende. Våre sjømenn har seilet på alle hav, og i enhver verdensdel, ja så å si i hvert land på kloden hvor man ferdes finner man nordmenn.

Jeg husker jeg kom til et lite gudsforlatt hull nord for Saynaw i nordlig retning mot Hudson Bay i Canada, men tror dere ikke det første jeg traff var en nordmann! Og selvfølgelig var han fra en sjøfartsby, - fra Arendal. Hans glede var overstrømmende da vi kom dit opp, for han hadde jo i aller høyeste grad savnet samværet med nordmann. Han hadde vært der i ca. 25 år, og vi var de første som han traff på.

Jeg var i følge med en 4-5 nordmenn og like så mange svensker, og jeg kan vel bare si at utvalgets arbeidsformål ble opptatt i noen utstrækning, især ble den sosiale utvikling tilgodesett. Kanskje ikke den kulturelle utviklingen var fullt så tilfredsstillende. Nordmannen hadde en sønn som var 12 år gammel, og mens jeg var der oppe i ca. 5 måneder lærte gutten en del norsk-svensk, men glemte de fantas så-men ikke i Luthers katekismus. Nå vel.

Og alle disse steder, hvor nordmenn finnes, vil de gjerne være sammen. Selv om de går inn for sitt nye hjemland med all sin iver og hele sin arbeidsformue, så vil de

sen jeg sa gjerne være sammen. Ja jeg har også vært oppmerksom på at i et hvert land hvor nordmenn bor, der spialiseres dette samværet i en ganske betydelig grad. Vi har f.eks. i Amerika fått bygdelag, - akkurat som vi har det i Oslo.

Jeg kommer til å huske på at jeg reiste gjennom Montana i U.S.A. sammen med min bror en gang. Min bror hadde bestemt seg for å gå av på en stasjon for mitt bestemmelsessted. Han gikk ut av toget, men etter en liten stund forløp kom han tilbake. - Jeg tror jeg blir med deg jeg, sa han. - Hva er det nå da, spurte jeg. - Jo, sa han, jeg kom ut på perrongen, og der var det bare Salbuar.

Det er denne trengen til å være sammen for oss nordmenn - hvor som helst vi enn oppholder oss utenfor vårt lands grenser - som har skapt de mange norske foreninger og klubber. Også her i London har vi en norsk klub. Men det som dette vårt utvalg nå er gått i gang med er ikke en forening eller en klub i den forstand som de normale tider har skapt. Det er ikke det vi trenger nettopp nå. Det er hendt noe i Norge, og det som er hendt der det virker tilbake også på oss. Vi kan nesten sette det på spissen og si, at Norges ulykke skal ved vår hjelp også bli Norges lykke.

Det heter jo også så noenlunde slik, - jeg hukter ikke ordene så nøye:

Norge var splittet og Norge var delt,

Men nå er Norge enig, og Norge vil bli helt.

Det er den samfølelsen som har vokst seg fram så vidt jeg forstår i Norge om at nå i ulykkens dager

må det bare finnes ett parti og ett folk med ett mål. Og dette målet kan man vel nærmest konkretisere slik: Et fritt Norge, og et mere lykkelig Norge.

Og det er denne følelsen, det er denne bevegelsen i Norge, som også virker tilbake på oss her i England. Vi føler en trang til å stå samlet - først og fremst her nå naturligvis - i dagens strid, i dagens arbeid, - og til å yde vårt bidrag til det store målet, som kun kan nåes i samlet fylking og ikke enkeltvis. Og i og med at vi på denne måte enkelte gange samles - hver fra sitt arbeid og sine gjøremål - for å diskutere, for å utveksle tanker og meninger - og også minner - så tror jeg at vi etter fattig evne kan gjøre vårt til at målet nåes en gang.

Spørsmålet er bare: Kan målet nåes? Å ja da. Det kan det. Og det er ikke bare fantasifostre som dikterer den tankegangen. Det er mange ting som støtter forvisningen om at vi når frem. Det er kanskje, - jeg vet ikke hva jeg skal si er det første - men for å ta det norske islettet først så er det det norske syn, det norske lynne, det er kjærligheten til landet som bor hos hver eneste nordmann. Alle dere som har vært ute vet det, at hver lange dere enn har vært i andre land, så er det en egen følelse som besjeler dere når dere ser Norges kyst ved tilbakekomsten. Og dere husker så vel alle sammen gaten i byen der de bodde, de husker det lille huset oppe under fjellet der deres foreldre bodde, dere husker fiskerhytten, dere husker de vakre vårdagene, dere husker de vakre vinterdagene. Alt dette bidrar etter min mening til å skape forutsetninger for at et fremmed land aldri kan slutte

nordmenn inn i deres forestillingsskrets, - i deres tvangstrøye.

Man ved siden av det kommer det også en annen ting som jeg for min del har tenkt meget over, og det er de historiske lærdommer som vi kan dra av fortiden. Et land kan bli overfalt og utnyttet og utbyttet av den sterkere makt, men hvis det ligger nasjonal og historisk urettferdighet til grunn for dette overfallet, så vil overfalls mannen før eller senere bli jaget ut av det okkuperte land.

Jeg kommer til å minnes hva professor Troels Troels-Lund sa i en diskusjon med en tysk professor etter 1834:

"Liksom verdenshavet har flod og ebbe, like så visst har historien det. Det nytter ikke å slå fast en urettferdig høy flod som grensemerke for bestandig vannstand. Det kommer en ebbe etter floden."

Og for oss - for meg - er disse ordene trøsterike å minnes, for jeg vet at i historisk belysning vil det etter denne volåsomme eksplosive flodbølge som tyskernes overfall skapte 9.april, komme en ebbe som vil tørtegge vårt land for all tysk invasjon.

Det er godt mulig at vi ikke skal la oss beherske av hevngjerrige tanker, men det ligger så snublande nær for enhver som har sett invasjonen og dens fryktelige følger ås si, at etter invasjonen, etter flodbølgen kommer det en ebbe, og Gud nåde den som blir liggende tørr på fjæren. Det blir tyskerne som blir liggende der, og de som har stillet seg på deres side.